

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема:

„УПРАВЛЕНИЕ НА КАРДИОЛОГИЧНАТА ГРИЖА ПРИ КОМОРБИДНИ ПАЦИЕНТИ С ОСТЪР МИОКАРДЕН ИНФАРКТ“

За присъждане на научната степен **“ДОКТОР”** по **Обществено здраве** в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт професионално направление 7.4 Обществено здраве, Докторска програма по „Управление на здравните грижи”.

Автор: Иванка Атанасова Стоянова

Научен ръководител: Проф. д-р Мария Негрева, д.м.н

Проф. Силвия Борисова, д.оз.н

Рецензент: доц. д-р Мария Стоянова Димова-Милева, д.м., Катедра по Пропедетика на ВБ, МУ- Варна

1. Сведения за процедурата:

Със Заповед на Ректора на МУ – Варна, № Р- 109-475/ 18.12.2024г. е определен състава на научното жури по защитата на дисертационен труд на медицинска сестра Иванка Атанасова Стоянова. Не са открити пропуски в приложената от докторанта документация, спазени са изискванията на ЗРАС в Република България, ППЗРАС в Република България и Правилника за развитието на академичния състав в Медицински Университет – Варна.

Нямам конфликт на интереси, които да са предизвикани от участието ми в настоящото научно жури, регламентирало да представя становище.

2. Кратки биографични данни: Иванка Атанасова Стоянова завършва средно образование в Професионална Гимназия по Химични технологии и дизайн „Проф. Д-р Асен Златаров“ гр. Нови Пазар, със специалност „Организация и производство на химични продукти“ през 2008г., след което продължава своето образование в Медицински

Университет – Варна. Първоначално се дипломира в ОКС – бакалавър, специалност „медицинска сестра“ през 2013год., след което надгражда своето образование с ОКС „Магистър“, специалност „Управление на здравните грижи“ през 2015год. От м.12.2021година е докторант в Катедра „Здравни грижи“ по докторска програма „Здравни грижи“, тема на дисертационния труд „Управление на кардиологичната грижа при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт“. Професионалният ѝ път започва и към момента продължава в Първа Клиника по Кардиология с ИКО от.

3. Актуалност и значимост на дисертационния труд:

Въпреки осезаемия напредък в организацията и менажирането на пациентите с остър коронарен синдром през последните три десетилетия, заради изградените и добре функциониращи мрежи между неотложната помощ и звената с наличие на лаборатории за инвазивна кардиология, острият коронарен синдром остава важен здравно-социален проблем. Това внезапно, тежко и в много случаи животозастрашаващо състояние, оказва огромно въздействие върхо физическото и психическото здраве на пациентите, както към момента на неговото настъпване, така и в дългосрочен аспект. Засегнати са и близките на пациентите, които би следвало да поемат грижата за пациента след неговата дехоспитализация. Медицинската грижа за пациенти с ОКС е сложна, екипна и продължителна, а за тези пациенти, които имат и придружаващи заболявания е още по-комплексна. Предвид все по-нарастващата ангажираност на лекарите, липсата на време за разговори и разяснения за заболяването, хода, важността от спазване на диетичен, физически режим и прием на предписана терапия, наличието на отлично подготвени специалисти по здравни грижи, които активно съучастват в грижите за пациентите и осъществяват връзките с лекари и близки е повече от належаща. В този ред, темата на дисертацията на м.с. Иванка Стоянова е изключително навременна, с важно клинично, практическо, за България и научно значение.

4. Структура на дисертационния труд:

Представеният за рецензия дисертационен труд е структуриран съгласно възприетите у нас стандарти на дисертация за получаване на научната степен “Доктор”. Дисертационният труд е написан на 240 стандартни страници и включва: съдържание (3стр.), съкращения (2 стр.), въведение (2 стр.), литературен обзор (59 стр.), цел и задачи (1 стр.), материал и методи (14 стр.), собствени резултати и обсъждане (99 стр.) изводи (1стр.), приноси

(2стр.) и предложения (2стр.), библиография, както и 28 стр. Приложения. Библиографската справка съдържа 247 литературни източника, подредени по азбучен ред, 6 от които са на български автори. Повечето от цитирани литературни източника са публикувани през последните 10 години. Дисертационни труд съдържа, 18 таблици, 35 графики и 8 приложения.

5. Литературен обзор

Литературният обзор е написан задълбочено, аналитично и показва отличната и систематична информираност на м.с. Иванка Стоянова по въпросите с епидемиологията, класификацията и етиологията на острия коронарен синдром. Критично са разгледани организацията и структурата на спешното обслужване на тези пациенти, с фокус върху грижите, които те получават, предизвикателствата, пред които са изправени медицинските специалисти при пациенти с ОКС и придружаващи заболявания. Изтъкната е необходимостта от задълбочена подготовка на знанията и уменията на медицинските сестри да имат способността бързо да разпознават настъпили усложнения и да адаптират своите грижи, съобразно наличие на придружаващи заболявания. Добро впечатление прави и историческия поглед при представянето на грижите за пациентите с миокарден инфаркт, разгледани са хронологично етапите на диагностициране и лечение. Аналитично и с акцент към ОКС са разгледани и най-често срещаните коморбидни състояния като артериална хипертония, захарен диабет, хронична бъбречна недостатъчност, хронична обструктивна белодробна болест, анемия. Съществен монет в обзора е разглеждане на показателя за сърдечен мониторинг и индикаторите, по които пациентите се стратифицират, образованието и продължаващото обучение на медицинските сестри за подобряване на грижите за пациентите с ОКС и придружаващи заболявания.

6. Цели и задачи

Целта на дисертацията е правилно и точно формулирана: Да се проучат и анализират основните сестрински дейности и тяхната роля в управлението на кардиологичната грижа при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт, с цел разработване на ефективни подходи за подобряване на качеството, координацията и индивидуализацията на сестринските грижи, насочени към оптимизиране на резултатите и прогнозата на пациентите.

Във връзка с основната цел са дефинирани седем задачи, касаещи теоретичния анализ на български и чуждестранни база данни за дейностите и грижи при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт; изследване демографските, социалните и медицинските характеристики на пациентите с ОМИ и съпътстващи заболявания, с цел определяне на тяхната специфика

и потребности от здравни грижи; изследване факторите, свързани с начина на живот, които влияят върху

здравословното състояние на пациентите със сърдечно-съдови заболявания. Следващите задачи в дисертационния труд са свързани с идентифициране и оценка основните рискови фактори и клинични особености, които определят тежестта и прогнозата на сърдечното състояние при коморбидни пациенти с ОМИ; анализиране на съществуващите подходи и стратегии за лечение и грижа за коморбидни пациенти с ОМИ в болнична и извънболнична обстановка; изследване ролята на сестринската оценка, интервенции и мониторинг върху качеството на живот и здравните резултати на пациентите и изготвяне интегрирана рамка, включваща ключови принципи, методи и стратегии

за оптимално управление на кардиологичната грижа, насочена към подобряване на здравните резултати и качеството на живот на пациентите. Въз основа на натрупаните данни от разработения литературен обзор са изведени и четири работни хипотези: 1. Оптимизираното управление на сестринската грижа, съобразено с индивидуалните нужди на коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт, води до подобряване на здравното състояние и качеството на живот на пациентите; 2. Не се открива значима разлика в състоянието и прогнозата на коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт при различни подходи за управление на сестринската и кардиологичната грижа. 3. Подобряването на координацията между сестринските грижи и мултидисциплинарния екип значително повишава ефективността на лечението и намалява риска от развитие на усложнения при пациенти с остър миокарден инфаркт и съпътстващи заболявания. 4. Активното участие на медицинските сестри в идентифицирането и управлението на рисковите фактори при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт подобрява дългосрочната прогноза на пациентите.

7. Материал и методика

Проведено е теоретично и емпирично проучване, с цел изследване и оценка на ефективността на управлението на кардиологичната грижа при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт. Методиката включва два подраздела – теоретично проучване и емпирично проучване. Теоретичното проучване анализира практиките за кардиологична грижа при коморбидни пациенти с ОМИ, дейностите и грижите на медицинските сестри при тези пациенти. Втората част – емпиричното проучване, е събира, обработва и анализира данни от качествено проучване сред

пациенти, относно здравословно състояние, лечение и грижи, които получават, качествено проучване сред медицински специалисти, относно ефективността на съществуващите практики и методи за управление на грижите при пациенти с ОМИ, качествено проучване сред пациенти, относно взаимодействията между пациенти и медицински специалисти, както и ефективността на лечението и грижи при остър миокарден инфаркт и коморбидни заболявания, Количествено проучване сред медицински специалисти, относно сестрински дейности и грижи относно кардиологични грижи при коморбидни пациенти с ОМИ като използвани множество добре утвърдени и стандартизирани в практиката въпросници. Новаторско в научна работа в тази област е включването на социологически методи като дълбочинно интервю, фокус групи, наблюдение, анкетни групи.

Използван е широк набор от съвременни, разнообразни и адекватни на разработката статистически методи, което позволява да се направят ясни и конкретни изводи. Анализирани са достатъчен брой параметри, които съответстват напълно на дизайна на проучването и на поставените цел и задачи. Всички статистически анализи са направени на програмата IBM SPSS Statistics версия 29.0.1.0 Статистическа значимост е приета при ниво на достоверност $p < 0.05$ при използване на двустранен тест.

8. Резултати и обсъждане:

В хода на проучването са получени успешно систематизирани анализирани, и онагледени голям брой резултати, богато илюстрирани с таблици и фигури. Резултатите са разделени на няколко подраздела, първия от които е посветен на характеристиката на изследваните лица – има равномерно и добро представяне на медицинските специалисти, общо 223, от страна на лекари и сестри, както и разпределение от всички областни болници от източния регион на България. При анализиране на резултатите, в съображение е взет и продължителността на професионалния стаж на медицинския персонал, образователно-квалификационната степен на медицинските сестри. Вторият подраздел разглежда характеристиките на пациентите. Събрана е достатъчно информативна база по отношение и профиите на пациентите – демографски, социални фактори, рискови фактори преди заболяването (тютюнопушене, хранителни навици, фамилна тежест и др.). Интересен подход е да се проучи до колко пациентите са били информирани за връзката между наличието на рискови фактори настъпването на заболяване. Следващият подраздел на дисертационния труд е посветен на анализа на състоянието на пациентите с ОМИ. Понататъшното представяне на резултатите включва разглеждане на ролята на медицинската сестра в кардиологичната интензивна грижа – какво е нивото на обучение, компетенциите, какви са предизвикателствата. Задълбочено е

анализиран професионалният опит като фактор, влияещ върху прилаганите грижи, също така периода на адаптация към работния процес, необходимостта от наставничество и подкрепа по време на свикване с работата. Проучено е мнението на здравните специалисти от необходимостта от допълнително обучение и квалификация, като по-голямата част от отговорите дават положителен отговор. Критично е анализирана и оценена ролята на медицинската сестра като съществена част от екипа и най-вече придобиването на умения за екипност и координиране на дейностите при обгрижване на пациенти с ОКС и придружаващи заболявания. Получени са резултати за високи оценки за „значимост на дейността на медицинските сестри“ както от самите медицински сестри, така и от лекарите. И едните, и другите изтъкват, че ролята на медицинската сестра е „Изключително важна“. Критично е разгледан въпроса за основните причини за конфликт и тук, съвсем разбираемо, като главна причина е изтъкнат претоварения график.

Ефективността на съществуващите сестрински интервенции при пациенти с остър миокарден инфаркт (ОМИ) и съпътстващи заболявания са оценени чрез мнението на медицински специалисти, които работят в областта на кардиологията и имат пряк опит в грижата за коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт. Приложен метод за събиране на информация е фокус група, чрез който се идентифицират силните и слабите страни на практиките, както и възможностите за тяхното усъвършенстване. Обърнато е съществено внимание на взаимодействието между пациентите и медицинските специалисти в лечението и грижите при остър миокарден инфаркт и коморбидни заболявания. Проучена е удовлетвореността на пациентите от комуникацията с медицинския екип. Анализиран е въпроса за психологическите аспекти на заболяването при преминаване през различните етапи – остър етап, болничен престой, дехоспитализация, роля на отношението на близки и родственици.

В следващата глава на дисертационния труд са разгледани въпросите за предизвикателствата и възможностите за сестрински грижи при пациенти с ОМИ и коморбидни състояния. Предложени са решения за оптимизиране на управлението на кардиологичните грижи при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт. Като това да включва Осигуряване на интегрирана и координирана грижа, персонализиран подход към пациента, гарантиране на безопасността, продължаващо обучение на медицинските специалисти, внедряване на иновации и дигитални технологии, препоръки за пациентите и техните близки относно възстановяване в домашна среда и др. Всички тези разработени аспекти биха допринесли за получаване на подобри резултати при оказване на грижи на пациенти с коморбидни състояния при ОКС.

9. Изводи.

Изводите, които са изведени от получените резултати и са единайсет на брой, са ясни, добре формулирани и отразяват основните акценти от проведеното проучване. Те потвърждават правилността на структуриране на дисертационния труд, екзактността на избраните критерии, методи и пациенти и отговарят на първоначално поставените задачи.

Приносите, които са с изключително практическо и новаторско значение за България са разработените и предложени указания за мониторинг и реакция при остри състояния като хипертонични кризи или сърдечна недостатъчност; учебна програма по сестрински грижи за коморбидни пациенти с ОМИ; учебна програма по рехабилитация и сестринска грижа за пациенти след ОМИ в болнична среда.

Направени са няколко предложения към Министъра на Здравеопазването по отношение на нормативната уредба, регламентираща дейността на медицинската сестра. Предложения има и към медицинските университети за разработване на програми, щелящи повишаване на компетенциите на медицинската сестра в кардиологичната практика. Отправени са и предложения към лечебните заведения относно дейностите и грижите на медицинската сестра при пациенти с ОМИ.

Теоретико-познавателните приноси ще повишат и изведат на качествено ново ниво ролята на медицинската сестра в обгрижването на пациенти с ОКС и коморбидни състояния, а изтъкнатите приноси с приложно-практично значение ще усъвършенстват работата на медицинските екипи в кардиологичните отделения.

Публикации по темата на дисертационния труд е в World Journal of advanced Research and Reviews (WJARR); (eISSN: 2581-9615) September 2024, 23(03), 2764–2772.

10. Критични бележки и препоръки

Дисертационния труд на Иванка Стоянова е изключително задълбочен, аналитичен, всеобхватен, с множество аспекти на проследяване на грижите

на пациентите, ролята на медицинската сестра при менажиране на пациентит с ОКС и коморбодни състояния, взаимодействието и колаборацията ѝ с останалите членове от медицинския екип. Като препоръка би могло да се отправи продължаване на разработения устойчив план за усъвършенстване на грижите, продължаване и внедряване на предложените стратегии за повишаване на квалификацията на специалистите по здравни грижи.

11. Заключение

Дисертационният труд на Иванка Атанасова Стоянова на тема: “Управление на кардиологичната грижа при коморбидни пациенти с остър миокарден инфаркт ” е много добре структуриран с ясно дефинирана цел, правилен подбор на материала, критична оценка на резултатите и прецизно формулирани изводи. Разработването и представянето на дисертационния труд напълно покрива изискванията на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане. Изчерпателният характер на проведеното изследване, направените изводи и приноси ми дават основание да предложа на членовете на уважаемото научно жури да даде положителна оценка за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на Иванка Атанасова Стоянова.

11.03.2025год.

Гр. Варна

с уважение

/доц. д-р М. Димова, д.м./

Заличено на основание чл. 5, §1, б. „В“ от Регламент (ЕС) 2016/679
--